

PORADNIK WYBORCZY

TEMAT:

**Wybory
Samorządowe**

Autor: mgr Michał Stangrett

Zadanie współfinansowane ze środków budżetu
Powiatu Bolesławieckiego

SPIS TREŚCI:

1. Kto i gdzie może głosować, a kto i dlaczego nie może oddać głosu?
2. Jak zagłosować jeśli miejsce naszego stałego pobytu różni się od miejsca naszego faktycznego zameldowania?
3. Czy obywatele UE mieszkający w Polsce mogą głosować?
4. Kogo wybieramy w tych wyborach i w jaki sposób?
5. Gdzie szukać informacji o kandydatach?
6. Jak znaleźć swój lokal wyborczy?
7. Specjalne obwody głosowania.
8. Jakie dokumenty zabrać ze sobą na głosowanie?
9. Przebieg głosowania, jego godziny oraz sposób głosowania.
10. Głosowanie przez pełnomocnika oraz głosowanie korespondencyjne. Kto jest do tego uprawniony?

Oddając w Państwa ręce niniejszy poradnik zdecydowaliśmy się podjąć próbę przybliżenia istoty wyborów samorządowych oraz ich roli w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Niniejszy poradnik ma stanowić również niejako przewodnik po instytucji wyborów, skierowany zarówno do osób młodych, często pierwszy raz biorących udział w wyborach, jak również pokolenia osób starszych.

Poradnik wyborczy stanowi również odpowiedź na postawione przez Stowarzyszenie na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego „DOGMA” założenia statutowe, czyli szerzenie postaw obywatelskich, świadczenie pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i prawnego oraz przede wszystkim edukacji i informacji prawnej. Pozostając już od kilkunastu lat na rynku bezpłatnego poradnictwa prawnego, przy okazji świadczenia usług bezpłatnej pomocy prawnej, dostrzegliśmy w społeczeństwie problem braku istotnych informacji w tematyce wyborczej.

Adresując naszą publikację w dużej mierze do osób młodych pragniemy czynnie aktywizować tę grupę społeczną oraz zainteresować środowiska młodzieży nie tylko pojęciem samego społeczeństwa obywatelskiego, ale również jego fundamentem, czyli procesem wyborczym.

W naszym przeświadczeniu prosty i zwięzły poradnik przygotowujący przyszłego wyborcę do udziału w wyborach ma zachęcić oraz pomóc mu w przebrnięciu przez procedurę głosowania.

Poprzez naszą publikację pragniemy Państwa zachęcić do czynnego udziału w zbliżających się wyborach samorządowych, mając przy tej okazji nadzieję, iż właśnie poprzez ten udział wspólnie z nami będą Państwo uczestniczyć w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Przy tej okazji zachęcamy również do korzystania z usług Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonych przez nasze Stowarzyszenie, których wykaz znajduje się na naszej stronie internetowej www.dogma.org.pl

1. Kto i gdzie może głosować, a kto i dlaczego nie może oddać głosu?

Prawo do oddania głosu, czyli czynne prawo wyborcze zgodnie z treścią Konstytucji Rzeczypospolitej przysługuje każdemu obywatelowi polskiemu, który **w dniu przeprowadzenia wyborów ukończył 18 lat**. Młodzi wyborcy, którzy na krótko przed dniem przeprowadzenia wyborów rozpoczną 18 rok życia, również mogą przystąpić do głosowania, ponieważ organy samorządu terytorialnego mają obowiązek umieścić ich w spisie wyborców, aby mogli skutecznie oddać swój głos.

Kto może być pozbawiony prawa do oddania głosu?

- osoby pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądowym;
- ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym;
- osoby pozbawione praw wyborczych orzeczeniem Trybunału Stanu.

Gdzie oddać głos wyborczy?

Głosować można w miejscu stałego pobytu (tj. w miejscu swojego stałego zamieszkania). Kolejnym ograniczeniem w oddawaniu głosu jest również to, iż głosować możemy tylko na kandydatów z okręgu wyborczego, w którym zamieszkujemy. W związku z czym oddać ważny głos możemy tylko na kandydata z naszego okręgu. W dniu wyborów musimy również przebywać w naszym okręgu wyborczym.

2. Jak zagłosować jeśli miejsce naszego stałego pobytu różni się od miejsca naszego faktycznego zameldowania?

To nie problem, ponieważ przed dniem przeprowadzenia wyborów możemy złożyć wniosek o wpisanie do stałego rejestru wyborców w urzędzie gminy, w której aktualnie przebywamy. Po uzyskaniu stosownego zaświadczenia będziemy uprawnieni do oddania głosu w miejscu, w którym przebywamy w dniu wyborów. Należy jednak pamiętać, że urzędnik przeprowadzający postępowanie o wydanie decyzji o wpis na listę wyborców, może zażądać od nas potwierdzenia, iż faktycznie przebywamy na terytorium danej gminy.

Często takim potwierdzeniem może być zaświadczenie od pracodawcy o zatrudnieniu, czy choćby umowa najmu lokalu w miejscu, w którym chcemy oddać głos.

Należy pamiętać, iż osoby nieposiadające w Polsce ani miejsca pobytu, ani nawet zameldowania nie będą mogły skutecznie oddać głosu w wyborach samorządowych.

3. Czy obywatele UE mogą oddać głos w wyborach samorządowych?

Oczywiście, że tak, jeśli są oni na stałe zameldowani na terenie gminy w Polsce lub dochowali obowiązku i wystąpili z wnioskiem o wpis na listę wyborców danej gminy. Należy jednak pamiętać o pewnych ograniczeniach - obywatele UE nie będący obywatelami polskimi mogą oddać głos tylko w wyborach do rad gmin oraz w wyborach bezpośrednich wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Tym wyborcom nie przysługuje prawo głosowania w wyborach do rad powiatów oraz sejmików województw.

4. Kogo wybieramy w tych wyborach i w jaki sposób - gdzie są okręgi jednomandatowe, w których wyborach decyduje system większościowy?

Wybory można podzielić na dwie kategorie:

- I. Wybory rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa – organy samorządu terytorialnego.
- II. Wybory wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – jednoosobowe organy wykonawcze.

A. Wybory do rady gminy

Głosowania dokonujemy w danym okręgu wyborczym wybierając jednego spośród kandydatów na radnego rady gminy (gminy, która nie jest jednocześnie miastem na prawach powiatu).

B. Wybory do rady powiatu

Głosowania na kandydatów do rady powiatu, również dokonuje się w okręgu wyborczym właściwego miejscowo powiatu. Głos oddajemy

na jednego z kandydatów, przy czym z okręgu wyborczego stanowiącego zarazem obszar gminy, wybranych zostaje od 3 do 10 radnych.

C. Wybory do sejmiku województwa

W tym przypadku obowiązują podobne zasady jak w wypadku wyborów do rady powiatu. Okręgiem wyborczym pozostaje jeden powiat, z którego uprawnieni wyborcy wybierają od 5 do 15 radnych sejmiku województwa. Oczywiście oddajemy jeden głos.

D. Wybory wójta, burmistrza lub prezydenta miasta

Głosowania w tego typu wyborach dokonujemy bezpośrednio. Oznacza to, iż głos oddajemy bezpośrednio na kandydata. W przypadku, gdy żaden z kandydatów nie osiągnie więcej niż połowy ważnych głosów, zarządzana jest druga tura wyborów.

Wartym podkreślenia jest fakt, iż w związku z nowelizacją przepisów wyborczych kadencja organów samorządu terytorialnego została wydłużona z dotychczas 4 letniej kadencji, do 5 letniej.

5. Gdzie szukać informacji o kandydatach?

Niezbędnych informacji możemy szukać na prowadzonych przez kandydatów stronach internetowych, jak również na stronach internetowych samych komitetów wyborczych. Adresy stron internetowych komitetów wyborczych powinny zostać zamieszczone w serwisie informacyjnym Państwowej Komisji Wyborczej. Oczywiście również materiały dostarczane przez komitety wyborcze oraz przez samych kandydatów w formie plakatów, ulotek oraz różnego rodzaju wiece wyborcze stanowią dobre źródło informacji o kandydatach.

Z informacją o samych kandydatach oraz programach wyborczych komitetów wyborczych będziemy mieli możliwość zapoznać się w momencie rozpoczęcia prowadzenia przez nich kampanii wyborczej, która nastąpi z chwilą zarządzenia wyborów.

6. Jak znaleźć swój lokal wyborczy?

Z pewnością osoba, która brała już udział w wyborach bez problemu odnajdzie swój lokal wyborczy, ponieważ zazwyczaj będzie to to samo miejsce, gdzie uprzednio miała już możliwość oddania głosu. Jednak dla osób biorących udział w wyborach po raz pierwszy w życiu lub osób głosujących po raz pierwszy w nowym okręgu wyborczym informacja

gdzie może oddać głos jest istotna.

O miejscu głosowania, tak jak to już wcześniej wspomniano, decyduje miejsce zamieszkania wyborcy. Za wyznaczenie obwodu do głosowania oraz miejsca komisji wyborczej odpowiedzialna jest rada gminy, która na wniosek wójta podejmuje stosowną uchwałę w tym przedmiocie. Każda gmina zostaje zatem podzielona na tzw. obwody głosowania. Podział na obwody oraz samo oznaczenie lokalu wyborczego pozostaje zwykle stałe i raczej nie ulega zmianie na przestrzeni lat. Trzeba podkreślić, iż gmina ma obowiązek utworzyć stały obwód głosowania w przypadku, gdy dany obszar gminy zamieszkuje od 500 do 4000 mieszkańców.

W tym miejscu należy wskazać, iż nowelizacja Kodeksu Wyborczego wprowadza od 1 stycznia 2019 roku zmianę podmiotu dokonującego podziału gminy na stałe obwody głosowania. Nie będzie to już, jak ma to miejsce przy najbliższych wyborach rada gminy, tylko komisarz wyborczy.

Co do samego oznaczenia obwodu do głosowania oraz adresu lokalu wyborczego stosowną informację gminy mają obowiązek opublikować na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej **najpóźniej w 30 dniu przed dniem planowanych wyborów.**

Informacje te gminy mają również obowiązek ogłosić w formie plakatów oraz ogłoszeń udostępnionych w miejscach publicznych na terenie gminy. Oczywiście powyższe informacje możemy również uzyskać, bądź to osobiście w siedzibie gminy lub telefonicznie od jej pracowników.

7. Specjalne obwody głosowania.

Czy przebywając w szpitalu lub domu opieki będę mógł oddać głos? Oczywiście, że tak. Ustawodawca przewidział taką możliwość tworząc w porozumieniu z dyrektorami placówek leczniczych listę obejmującą osoby przebywające w dniu głosowania w danym zakładzie leczniczym. Na podstawie list tworzone są odrębne obwody wyborcze. W związku z tym faktem, w przypadku kiedy w dniu wyborów zmuszeni będziemy przebywać w jednostce leczniczej, będziemy mieli możliwość oddać głos wyborczy w utworzonej na ten cel komisji wyborczej.

8. Jakie dokumenty zabrać ze sobą na głosowanie?

W dniu wyborów, kierując swe kroki do komisji wyborczej, należy pamiętać o zabraniu ze sobą dokumentu, na podstawie którego komisja wyborcza będzie mogła potwierdzić naszą tożsamość. Z uwagi na fakt, iż ustawodawca jasno nie stwierdza jakiego typu ma to być dokument należy stwierdzić, iż będzie to każdego rodzaju dokument urzędowy, zawierający nasze dane osobowe oraz zdjęcie. Należy pamiętać, aby dokument znajdował się w okresie jego ważności.

Z uwagi na rozbieżności oraz fakt, iż kierując się na wybory chcemy skutecznie oddać głos, zalecanym pozostaje zabranie ze sobą dowodu osobistego lub paszportu, dokumentów które to z pewnością skutecznie potwierdzą przed komisją wyborczą naszą tożsamość.

9. Przebieg głosowania, jego godziny oraz sposób głosowania.

Na początku należy zaznaczyć, iż zgodnie z nowelizacją Kodeksu Wyborczego wybory pozostają zarządzane na dzień ustawowo wolny od pracy. Lokale wyborcze zgodnie z zapisem ustawowym powinny być otwarte w godzinach pomiędzy 7:00 a 21:00. Wskazane godziny mogą ulec zmianie, w związku z czym zalecane jest potwierdzenie tej informacji przed udaniem się do właściwego lokalu wyborczego. Potwierdzenia najlepiej dokonać na stronie internetowej urzędu gminy lub bezpośrednio w urzędzie gminy. Stosowne informacje mogą być również przekazane poprzez obwieszczenia wyborcze, czy to w formie plakatów, emisji w lokalnej telewizji lub informacji w miejscowych gazetach. Może zdarzyć się również tak, iż w trakcie przeprowadzania wyborów w danym lokalu wyborczym, dojdzie do pewnego rodzaju zakłóceń lub okoliczności wymuszających na komisji zarządzenie przerwy. W takiej sytuacji komisja po zarządzeniu stosownej przerwy i przeminięciu trudności, które uniemożliwiały przebieg wyborów, wydłuża czas pracy komisji, dając w ten sposób możliwość skutecznego oddania głosu wyborczego.

Sam przebieg głosowania, jak już wcześniej wspomniano, ma miejsce we właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lokalu wyborczym. Wyposażeni w informacje o miejscu właściwego dla nas lokalu wyborczego, godzinie przeprowadzenia wyborów oraz dokumentach potrzebnych do ustalenia naszej tożsamości, możemy udać się do

lokalu wyborczego.

Po dotarciu do właściwego lokalu wyborczego należy skierować kroki do członków komisji wyborczej, którzy po zweryfikowaniu naszej tożsamości na podstawie przedstawionego przez nas ważnego dokumentu, odnajdą naszą osobę na liście osób uprawnionych do głosowania. W miejscu naszego imienia i nazwiska koniecznym będzie złożenie przez nas podpisu.

Po dokonaniu stosownej weryfikacji naszej osoby, od członka komisji wyborczej otrzymamy zestaw kart do głosowania. Będą to karty do:

- I. do głosowania w bezpośrednich wyborach wójta lub burmistrza (prezydenta miasta);
- II. do głosowania w wyborach do rady gminy;
- III. do głosowania w wyborach do rady powiatu;
- IV. do głosowania w wyborach do sejmiku województwa.

Ważną informacją pozostaje fakt, iż wyborcy w miastach na prawach powiatu nie otrzymają karty do głosowania do rady powiatu.

Wyposażeni w zestaw kart do głosowania udamy się w kierunku specjalnie do tego utworzonego punktu tzw. „miejsca zapewniającego tajność głosowania“, w którym będziemy mogli oddać głos wyborczy. Zwyczajowo jest to kabina wyborcza, aby zapewnić tajność głosowania osłonięta kotarą.

Należy pamiętać, aby spokojnie zastanowić się nad tym, na kogo zamierzamy oddać swój głos wyborczy. Dlatego należy to czynić w pełnej świadomości oraz w zgodzie z własnymi przekonaniem.

Na każdej z otrzymanych kart powinniśmy postawić wyłącznie po jednym znaku „X“ przy nazwisku wybranego przez nas kandydata. Istotne ze względu na ważność oddawanego przez nas głosu jest fakt, iż możemy oddać skuteczny głos wyłącznie na jednego kandydata na wójta, jednego kandydata do rady gminy, jednego kandydata do rady powiatu i jednego kandydata do sejmiku województwa.

Należy pamiętać, iż w związku z nowelizacją przepisów wyborczych, przez znak „X“ rozumie się co najmniej dwie linie przecinające się w obrębie karty. W przypadku postawienia przy danym kandydacie więcej niż dwóch przecinających się linii głos będzie oddany skutecznie. Postawianie jednak znaku „X“ w więcej niż jednej kratce, przy nazwisku

kilku kandydatów powoduje nieważność karty do głosowania, w ten sposób spowodujemy brak skutecznie oddanego głosu. Wszelkie notatki i zapisy na karcie do głosowania nie powodują jednak jej nieważności. W razie poczynionej przez nas pomyłki nie ma możliwości otrzymania drugiej karty do głosowania.

Po dokonaniu odpowiednich zakreśleń na kartach do głosowania, pozostaje nam już tylko wrzucić karty do głosowania do specjalnie przygotowanej do tego urny wyborczej. Warto w tym miejscu podkreślić, iż po wrzuceniu ich do urny nie ma już możliwości dokonania jakichkolwiek poprawek lub zrezygnowania z oddania głosu w wyborach.

10. Głosowanie przez pełnomocnika oraz głosowanie korespondencyjne. Kto jest do tego uprawniony?

I. Głosowanie przez pełnomocnika.

Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mogą oddać głos wyborczy na dwa sposoby.

Pierwszym z nich pozostaje głosowanie przez ustanowionego specjalnie do tej czynności pełnomocnika. Z tej możliwości mogą również skorzystać wyborcy, którzy w dniu wyborów ukończyli 75 lat.

W tym celu należy nie później niż 9 dni przed dniem wyborów wnieść do wójta gminy lub prezydenta miasta, w której wyborca jest wpisany do rejestru wyborców, wniosek wyborcy o ustanowienie dla niego osoby pełnomocnika. Do wniosku należy załączyć:

- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;
- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;
- kopię zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego osobie mającej pełnić rolę pełnomocnika.

Należy wskazać, iż sporządzenie pełnomocnictwa przez gminę jest zwolnione z jakichkolwiek opłat urzędowych. W przypadku przeprowadzenia II tury wyborów konieczne będzie ustanowienie

nowego pełnomocnika. Istotnym jest również fakt, iż pełnomocnictwo możemy skutecznie odwołać na dwa dni przed dniem wyborów oraz to, iż możemy również oddać głos samodzielnie w komisji wyborczej, jeżeli dokonamy tego przed osobą pełnomocnika.

II. Głosowanie korespondencyjne.

Do głosowania korespondencyjnego uprawnieni pozostają tylko i wyłącznie wyborcy posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Skorzystanie z tej formy oddania głosu wymaga zgłoszenia przez wyborcę do urzędu gminy zamiaru głosowania korespondencyjnego. Niestety nie ma określonego wzoru dokonania takiego zgłoszenia. Pomocą w sporządzeniu takiego zgłoszenia powinni posłużyć urzędnicy urzędu gminy. Do zgłoszenia wyborca musi dostarczyć kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania oraz wskazać adres, na który gmina prześle pakiet wyborczy.

Zamiar głosowania korespondencyjnego wyborca niepełnosprawny powinien zgłosić do 15 dnia przed dniem wyborów. W celu oddania głosu wyborca niepełnosprawny otrzyma pakiet wyborczy zawierający:

- kopertę zwrotną;
- kartę lub karty do głosowania;
- kopertę na kartę do głosowania;
- instrukcję głosowania korespondencyjnego;
- nakładkę lub nakładki na kartę lub karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a - jeżeli wyborca zażądał ich przesłania;
- oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania.

Głos oddany korespondencyjnie będzie ważny, jeżeli przesyłka nadana przez wyborcę niepełnosprawnego trafi do komisji wyborczej w dniu wyborów. Nadanie przesyłki jest bezpłatne.

Biblioteczka Prawna Stowarzyszenia „DOGMA”

PUBLIKACJA WYDANA PRZEZ:

Stowarzyszenie Na Rzecz
Poradnictwa Obywatelskiego
„Dogma”

40-074 Katowice, ul. Raciborska 48, lok.2
tel. 32 557 51 83

stowarzyszeniedogma@gmail.com
www.dogma.org.pl

NIP: 634-25-05-321, REGON: 278130684, KRS: 0000175368

Zadanie współfinansowane ze środków budżetu
Powiatu Bolesławieckiego

